1940 ий
22
АВГУСТ
№ 76 (689)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

ӰРВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

ПРОПАГАНДА ДЕН АГИТАЦИЙ КОМИССИЙ-ШАМЫЧЫН ПАШАШТЫМ САЕМДЫМАН

ВЛКСМ ЦК XI пленумын пунчалже почеш ВЛКСМ райкомлаште, горкомлаште ожнысо пропаганда ден агитаций отдел олмеш, пропаганда ден агитаций дене постоянный комиссийым ыштыме. Комиссийын цельже—кумда комсомольский активым пашашке шупшын, пӱтынь агитационно-пропагандистский пашам комсомолышто саемдаш да комсомольский активым коммунистический духеш воспитатлен, преданный, деловой комсомольский кадр-шамычым кушташ.

ВЛКСМ Юринский райкомын пропаганда ден агитаций комиссийже (председатель С. С. Савинов йолташ) тыгай кугу ответственный да почетный пашашке серьезно пижын. Эн ондак комиссий паша планым составитлен, комиссий член-шамыч коклаште обязанностьым шеледеныт. Тидын мӧҥгӧ улшо кружок-шамычын да пропагандист-шамычын пашаштым ончен лектын, практический полышым пуэныт. „Комбинат" артель пеленсе политграмота кружок пашам начар ыштен. Комиссий тиде кружоклан тунамак полышым пуэн. Кызыт пашам сай ышташ тӱҥалын. Комиссий член-шамыч пропагандист ден агитатор-шамычын пашаштым тергымаш дене пырля, комсомольский организацийлаште лекцийым, докладым ыштат, беседым эртарат. „Комбинат" артель пеленсе комсомольский организацийыште гражданский война нерген лекцийым лудмо. Международный Юношеский кече нерген докладым ямдылат.

ВЛКСМ Йошкар-Олинский райкомысо комиссий (председатель Зайцев йолташ) ВКП(б) историй ден И. В. Сталин йолташын биографийжым изучатлыше-шамычым шотыш налын. Комиссий член Степанов йолташ Арбанский сельсоветысе комсомольский организацийлаште докладым ыштен. Тыгак комиссий член Захаров йолташ ятыр комсомольский организацийлаште международный положений нерген беседым эртарен. Но тиде эше тӱҥалтыш велэ. Ончыкшым нуно пропаганда ден агитаций паша дене конкретно вуйлатымашым вияҥдышаш улыт.

Тидын дене пырля, посна ВЛКСМ райкомлаште пропаганда ден агитаций комиссий-шамыч таче кече мартенат пашашке кӱлеш семын пижын огытыл.

Волжский райкомысо комиссий (председатель Марин йолташ) пропаганда ден агитаций пашам вуйлаташ тӱҥалме велэ огыл, комиссийын организационный пашажымат ышташ тӱҥалын огыл. ВЛКСМ райком секретарь Смирнов йолташ комиссий кузерак пашам ышта, пропаганда паша дене кузе руководитла огеш шинче. Параньгинский ден Килемарский райкомлаштат положений тыгаяк.

ВЛКСМ Обкомын пропаганда ден агитаций отделжат комиссий-шамычын пашаштым саемдышаш шотышто ситыдымын полша. Шукерте огыл ВЛКСМ Килемарский райкомыш обкомол секретарь В. Столяров йолташ командировкыш миен. Тудо комиссийлан конкретный, практический полышым пушаш ыле, комиссий председатель дене поснак беседым эртарыман ыле. Но Столяров йолташ комиссий председательым ужынат огыл да фамилийжымат огеш шинче.

Пропаганда ден агитаций комиссий ончылан кугу да почетный задача-шамычым шындыме. Мутат уке, тидым нуно тичмашын шуктат. Тидлан комсомольский активым лӱдде шупшман, нунын деке чакемман да комиссий член-шамычын идейно-политический уровеньыштым эреак нӧлтен шогыман.

Снимкыште (шола гыч пурлашке): авиационный кадрым ямдылымаште выдающий заслугым ыштымылан грамота дене наградитлалтше Н. Бабушкина лӱмеш аэроклубын начальникше А. Т. Канкошев, учебно-летный часть начальник И. Н. Письменов, летчик-инструктор В. А. Федулов да Г. М. Анисимов йолташ-шамыч.
Фото М. Чуршуковын.

Советский авиаций кече Москваште

1940 ийыште авиаций кече поснак сайын да торжественно эртен. Шӱдӧ тӱжем дене москвич-шамыч Тушиношко В. П. Чкалов лӱмеш Центральный аэроклубын аэродромышкыжо эрден эрак вашкен каеныт. Аэроклуб главный зданийын трибунышкыжо — ВКП(б) ЦК член-шамыч, СССР Верховный Совет ден РСФСР Верховный Совет депутат-шамыч, Калык Комиссар-шамыч, Йошкар Армий ден Военно-Морской Флот высший командованийын представительже-шамыч, уна-шамыч да молат.

Правительственный ложышто—**Сталин, Молотов, Ворошилов, Каганович, Андреев, Микоян, Жданов, Шверник, Берия, Тимошенко, Шкирятов, Щербаков, Булганин, Буденный, Кулик, Мерецков, Мехлис, Пронин** да моло йолташ-шамычат улыт.

Лач 15 шагатыште пайрем тӱҥалеш. 280 утла пилот-осоавиахимовец-шамычын виктарыме эскадрилий-шамыч толын лектыт. Пеш шагал жап эртымек, 100 метр кӱшнӧ кумыт гыч ряд дене „ПС—84", „ПС—Н 35" да „ПС—41" пассажирский авиаэкспрес-шамыч чоҥештен эртат. Палыме рекордсмен Евгения Прохорован вуйлатыме дене вич ӱдрамашын ыштыме высший пилотаж фигура-шамычым калык йывыртен ончен. Вара планерист-шамыч толын лектыныт.

Пайремын кокымшо отделенийыштыже кавашке Йошкар Армийын летчикше-шамыч кӱзеныт. Орденоносец капитан Угроватов скоростной истребитель дене высший пилотажын пеш сложный фигурыжым ыштылын. Капитан Угроватовым Советский Союз Герой старший лейтенант Пьянков алмашта.

Аэродром ӱмбалне воздушный „бой" тӱҥалеш. Вич скоростной истребительым Советский Союз Герой авиаций генерал-майор Лакеев, полковник-шамыч Гращенков ден Николаев, майор-шамыч Антонов ден Викторов виктареныт.

Пайрем мучашеш парашют дене индивидуальный да групповой тӧрштымаш ончыкталтын. 150 тӱрлӧ тӱсан куполан парашютист-шамычын тӧрштымашышт поснак сылне лийын.

Тушиношто авиационный пайремыште чылаже 380 самолет участвоватлен.

ЙОШКАР-ОЛАШТЕ

Йошкар-Оласе шемер-шамыч советский авиаций кечым пайремлаш моторын сӧрастаралтше аэродромышко погыненыт. Нуно таче поснак моторын чиеныт, чурийыштышт весела, куанымаш.

12 шагат жапыште Йошкар-Олинский городской Совет исполкомын председательже Фокеев йолташ митингым почын. Советский авиацийын вияҥмыже нерген митингыш погынышо-шамыч Марийский АССР Осоавиахим Центральный Совет председатель Зинин йолташын речьшым кугу вниманий дене колыштыныт.

Аэроклуб начальник Канкошев йолташын пайремын программыжым увертарымыже деч вара воздушный парад тӱҥалын.

Парадыште индеш самолет строй дене чоҥештылыныт. Вара летчик Канкошев, Федулов да Козлов йолташ-шамыч южышто высший пилотажын ятыр сложный фигурыжо-шамычым ончыктеныт. Аэроклуб начальник Канкошев йолташ тӱрлӧ фигура-шамычым шкетын поснак сайын ыштен.

Пайремлаш погынышо шемер-шамыч авиаций кечын родиналан, партийлан да лично Сталин йолташлан мучышыш шумеш преданный улмыштым эше ик гана чаплын ончыктеныт.

Нормым 150 процентлан темат

Моркинский район Киров лӱмеш колхозын членже С. Оразаева, Ф. Никифорова йолташ-шамыч икияшым тӱредмаште паша нормым 150 процентлан темен шогат. У шурно погымаште агитатор Е. Павлов йолташ агитационно-массовый пашам сай ышта. Тыгак 5 кечеш ик гана пырдыж газета лектеш. **О. Отличиев.**

* * *

„Чевер ӱжара" колхозышто (Сернурский район, Коклалинский сельсовет) кокияшым ӱдымаш виян кая. Культивироватлыме мландеш протравитлыме пырче дене ӱдат. Машиновед Е. Петухов, М. Пайбулатов да Чемешев йолташ-шамыч сменыште 4 гектарым сай качество дене ӱдат. **И. Росляков.**

ПАШАМ КУАНЕН ЫШТАТ

Шурно погымаште ятыр агитатор-шамыч колхозник-шамыч коклаште агитационно-массовый пашам ятыр саемденыт.

„Йошкар Шернур" колхозышто (Сернурский район) И. М. Яковлев, А. Г. Пегашев йолташ-шамыч колхозник-шамычлан кажне кечын газетым йӱкын лудыт. Кызыт СССР Верховный Совет Шымымше Сессийын материалжым умылтарат. Вич кечыште ик номер пырдыж газетым луктыт. Тиде шотышто Токтамыжский лудмо пӧрт вуйлатыше Антропова йолташ кугун полша. **А. Прокофьев.**

Призывым сай вашлийыт

Сотнурский район Петьяльский сельсоветысе призывник-шамыч Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий ден Военно-Морской Флот радамыш призыватлалташ сайын ямдылалтыт. „У аз' ял" колхозысо призывник Н. Ананаев, П. Сергеев, П. Емельянов, Н. Мартьянов, А. Самутин, И. Крючков йолташ-шамыч 3—4 оборонный значоклан нормым сдатленыт. Нуно колхоз пашаштат активно участвоватлат. **И. Иванов.**

МАРИЙСКИЙ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫШТО

19 июльышто Марийский АССР Верховный Совет Президиум Председатель Т. И. Кавалеров йолташ Марийский АССР Верховный Совет Президиумын почетный грамотаже дене наградитлалтше-шамычлан грамотым вручитлен.

Марийский АССР-ын хозяйственный да политический пашаште активно участвоватлымылан ВЛКСМ Марийский Обкомым наградитлыме грамотым Обкомын секретарьже П. Щербаков йолташ, авиационный кадрым ямдылымаште кугу заслугым ыштымылан Ната Бабушкина лӱмеш аэроклуб начальник А. Т. Канкошев, учебно-летный часть начальник И. Н. Письменов, летчик-инструктор В. А. Федулов ден Г. М. Анисимов йолташ-шамыч грамотым налыт. Тыгак грамотым Марийский АССР-ын заслуженный артистше И. Т. Якаев, артистка А. Тихонова да моло йолташ-шамыч налыныт.

ОТЧЕТНО-САЙЛЫМАШ ПОГЫНЫМАШЛАН БОЛЬШЕВИСТСКИ ЯМДЫЛАЛТАШ

СИТЫДЫМАШ-ШАМЫЧЫМ ВАШКЕ КОРАҤДЫМАН

Руководящий комсомольский орган-шамычым сайлаш ямдылалтмаш да эртарымаш комсомолын ик кугу почетный задачыже улеш. Комсомольский орган-шамычым кодшо сайлымаш деч вара ынде 22 тылзэ эртен. Тиде жапыште партий ден правительствын заданийыпт-шамычым шуктымаште комсомол пешак кугу пашам ыштен. Отчетно-сайлымаш погынымаш да конференций-шамыч XVIII партийный с'ездын пунчалже-шамычшым шуктымаш знак дене эрталалтшаш улыт.

Комсомольский орган-шамычым сайлымашым кӱкшӱ идейно-политический уровеньым эртаралшан чыла первичный комсомольский организаций-шамыч чалын ямдылалт шушаш улыт да тиде пашашке кумда комсомольский активым шупшшаш улыт.

Тиде шотышто Йошкар-Оласе комсомольский организаций-шамыч шагал огыл пашам ыштеныт. Шуко первичный организаций-шамыч шке пашаштым саемденыт.

Марийский АССР Верховный суд пеленсе комсомольский организаций (секретарь Башнина йолташ) сайлымашлан большевистски ямдылалтеш. ВЛКСМ ЦК пунчалжым да инструкцийжым проработатлыме. Сайлашлан избирательный ящикым, помещенийым ямдылыме. Организацийыште трудовой дисциплинат пеҥгыде. Тиде организаций деч республикысе чыла комсомольский организаций-шамыч примерым налын, пашаштым саемдышаш улыт.

Сайлымашлан ямдылалтмаште первичный комсомольский организаций-шамычлан полышым пуашлан ВЛКСМ Йошкар-Олинский горком 50 утла активный комсомолец-шамычым пеҥгыдемден.

Туге гынат, оласе ятыр первичный комсомольский организаций-шамыч сайлымашлан начар ямдылалтыт. Южо организацийлаште але маргенат ВЛКСМ ЦК XI пленумын пунчалжым да ВЛКСМ ЦК-н инструкцийжым проработатлен огытыл. Тыгай сӱретым Маритранлес пеленсе комсомольский организацийыште (секретарь Черепанин йолташ) да Стройучастка пеленсе комсомольский организацийыште (секретарь Кутюков йолташ) ужаш лиеш. Начар ямдылалтмашын результатшым Кутюков йолташ „командировкышто ляйчнам", — манын умылтараш тырша.

Сайлымашлан ямдылалтмаште комсомольский организацийлаште комсомольский озанлыкыште порядкым ыштыман.

Кызыт ВЛКСМ Йошкар-Олинский горкомышто учет гыч сниматлалтдыме 67 комсомолец-шамыч шоталтыт. Тыгак учетыш шогалдыме 58 комсомолецым учетыш налман.

ВЛКСМ горком але маргенат сайлымашлан ямдылалтмаш дене оперативно вуйлатен огеш шого. Сайлымаш марген жап пеш шагал кодын. Тиде 3—4 кече коклаште сайлымашлан чыла шотыштат тӱрыс ямдылалт шуман. Несоюзный молодежь коклаште массовый пашам саемдыман. Руководящий комсомольский орган-шамычым сайлымашым сайын эртарыше верч кажне комсомолецлан уло кумылжо дене тыршыман.

Ф. Бахтин.

Йошкар-Олинский район „Изи Какшан" колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже А. С. Короткова йолташ отчетно-сайлымашлан ямдылалтеш.
Фото М. Чуршуковын.

САЙЛЫМАШЛАН НАЧАРЫН ЯМДЫЛАЛТЫТ

1 сентябрьыште руководящий комсомольский орган-шамычым сайлымаш тӱҥалеш. Тиде кечым комсомольский организаций-шамычлан производственный сеҥымаш-шамычым ыштен, комсомольский озанлыкым образцово шынден, сайлымаш кечылан тӱрыс ямдылалт шуын вашлийман. Но посна комсомольский организаций-шамыч сайлымашлан начар ямдылалтыт.

Нозо-Тор'яльский районысо комсомольский организацийлаште тидым посна ужаш лиеш.

„Куп-сола" колхоз пеленсе комсомольский организаций сайлымашлан эшеат ямдылалташ тӱҥалын огыл. Комсомолец-шамыч сайлымаш тӱҥалмашым да ВЛКСМ ЦК-н сайлымаш нерген инструкцийжым огыт шинче. Комсомольский организацийын секретарьже А. М. Соколова йолташ сайлымаш нерген шкежат начар шинча.

Комсомольский озанлыкым саемдымаш шотышто Соколова йолташ шоналтенат огыл.

Членский взносым жапыште огыт тӱлӧ. И. П. Малинин йолташ вич тылзылан тӱлен огыл. И. Ф. Савинов, В. Ф. Савинов йолташ-шамыч тачемартенат комсомольский билетым вашталтен огытыл.

Йошкар-Памашский машинно-тракторный станций пеленсе комсомольский организацийыштат положений сайжак огыл. Вич тылзе лиеш комсомольский погынымаш лийын огыл. Комсомольский организацийын секретарьже М. С. Бахтина йолташ пашам саемдыме шотышто нимомат ыштен огыл.

Тыгак „Тумер" (секретарь Ф. Г. Соколов), „Памаш ял", „Толман-ушем" колхозла пеленсе комсомольский организаций-шамыч руководящий комсомольский орган-шамычым сайлымашлан ямдылалташ тӱҥалынат огытыл.

Мих. Толстухин.

Производстваный нӧлталтмаш дене вашлийыт

Республикысе ятыр комсомольский организаций-шамыч руководящий комсомольский орган-шамычым сайлымашым производственный нӧлталтмаш дене вашлийыт.

Теве Звениговский район Кожла-Солинский сельсоветысе „Ташнур" промколхоз пеленсе комсомольский организацийыште „Руководящий комсомольский орган-шамычым сайлымаш нерген" ВЛКСМ ЦК-н инструкцийжым изучатлымек, комсомолец-шамыч сайлымаш кечым производственный нӧлталтмаш дене вашлийшаш верч социалистический соревнованийыш ушнышт.

Кызыт вуно налме обязательствыштым шуктен толыт. Ожно колхоз пашаште начар участвоватлыше Н. Дружинин йолташ машина дене ӱдымаште нормым 200 процент марте тема. Тырмалыше В. Григорьев йолташ кечаш нормым 175 процентлан тема.

Комсомолец-шамыч призыв кечымат образцово вашлийыт. В. Сапожников, А. Смольников, Н. Федоров, И. Григорьев да молат 3—4 оборонный значоклан нормым сдатленыт.

А. Цыпарев.

Начар ямдылалтыт

Йошкар-Олинский районысо „Шытыше" колхоз пеленсе комсомольский организаций (секретарь А. Зуева йолташ) сайлымашлан начар ямдылалтеш. Организацийын пашаже нерген отчетым возаш тӱҥалме огыл. Сайлымашлан ямдылалтме нерген погынымашымат эртарен огытыл.

В. Плотников.

А. ЗАМЯТИН,
ВЛКСМ Маробком секретарь.

ЙОЧА ТВОРЧЕСТВЫМ ОНЧЫМО РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ОЛИМПИАДЫН ИТОГШО

ВЛКСМ Маробком июньышто эртыше йоча творчествым ончымо республиканский олимпиадын итогшым ыштен.

Олимпиадыште первый верым Марийский Бумажный комбинат пеленсе пионер пӧртын ансамбльже налын. Кокымшо верыш Мало-Сундырский неполный средний школ (Горно-Марийский район) ден Юринский средний школа, кумшо верыш Йошкар-Оласе пионер пӧрт лектыныт. Марбумкомбинат пеленсе пионер пӧрт ден Юринский средний школым жюри тӱжем теҥге гыч окса дене да курортыш путевка дене премироватлен.

Посна участник-шамыч кокла гыч Л. Миронова, А. Трутнова, А. Попова, (Марбумкомбинат гыч) да Кашинский, Лосева, Корнилова (Юринский средний школа гыч) оргкомитетын грамотыжо дене премироватлалтыныт. Йошкар-Оласе пионер пӧртым 700 теҥге окса дене да оласе 1-ше ден 4-ше номеран школа-шамычым грамота дене премироватлыме. Чылаже оргкомитетын грамотаже дене 130 еҥ премироватлалтын.

Эртыше олимпиадыште ВЛКСМ ЦК-н Х-шо пленумын шындыме задача-шамыч шукталтыше учительствылан комсомолын кугунак полшымыжо раш койо.

Первый республиканский олимпиадысе ситыдымаш-шамычым шотыш налын, 1940—41 тунемме ийыште эртаралтшаш 2-шо республиканский олимпиадылан кызытак ямдылалташ тӱҥалаш кӱлеш. Садлан олимпиадын ситыдымашыже-шамычым ончыктыде огеш лий.

Олимпиадыште Марийский республикын Сталинский Конституций йымалне кушкын шогымыжым национальный номера-шамыч дене шагал ончыкталтын ыле.

В. М. Молотов йолташ XVIII-ше партийный с'ездыште тунемше-шамычын технический творчествыштым виянгдаш ӱжын. Молотов йолташын ӱжмыжым кузе шуктымым олимпиадыште шагал ужаш верештe. Йоча технический станцийлаште утларакшым йоча-шамыч ик тӱрло модельым гына ыштеныт. Школлаште йоча технический творчествым виянгдаш верч иктат кӱлеш семын заниматлен огытыл. Посна предмет-шамычым изучатлаш ыштыме наглядный пособий-шамыч олимпиадыште иктат ыш кой.

Каласаш кӱлеш: республиканский йоча технический станцийлан пашам нормально ыштышыже условийжат ситышын уке. Тудо Марийский АССР Наркомпросын гаражыштыже веле пашам ышта. Технический станций-шамычлан вниманийжат шагал. Теве Звениговышто улшо йоча технический станцийын директоржо Верхолетов йолташ станцийым шалатымашке шуктен, а РОНО да ВЛКСМ райком нимогай мерымат огыт ыште.

Мари поэт ден музыкант-шамыч ВЛКСМ ЦК Х-шо пленумын итогшым обсуждатлыме годым шке ӱмбакышт налме обязательство-шамычым начар шуктеныт.

Южо йоча ансамбльын репертуаржо начар сӧрастаралтын да шуко номер-шамычым ямде номер гыч копироватленыт. Физкультурный паша ден хореографический искусство виянгдымашкат вниманий шагал лийын.

Шушаш 2-шо республиканский олимпиадылан ямдылалтме годым тыгай задача-шамычым шындыман:

1. Марийский республикын кече еда кушкыч толмыжым национальный номера-шамыч дене чаплын ончыкташ.
2. Кажне школлаште юнатский, технический творчество кружок-шамычым почаш, йоча-шамычын инициативыштым эреак поддерживатлаш.
3. Музыкальный творчествым эшеат виянгдашлан Марийский АССР Наркомпрослан музыкальный школым почман, музыкант-шамычым ямдылымашке комсомольский организаций-шамычат шупшман.
4. Изобразительный, хореографический искусствым виянгдашкат вниманийым кугун ойырыман.

Нине задача-шамычым шынден, успеваемость верч кучедалмашымат мондыман огыл. Кӱкшӱ успеваемость верч кучедалмаш—олимпиадын тӱҥ задачыже. Школлаште кӱкшӱ успеваемостьым шуын, йоча самодеятельностьым виянгден, Марийский республикын 20-шо идалыкшым достойно вашлийына.

МОЛОТОВ ЛЎМЕШ КОЛХОЗЫШТО

(Моркинский районысо Молотов лўмеш колхоз нерген полосам Шадт Булат ден Осмин Йыван организоватленыт.

Молотов лўмеш колхозын членже-шамыч „ВКП(б) краткий курс историйым" изучатлат. Снимкыште (шола гыч пурлашке): колхоз председатель Семенов, колхозница М. Александрова да комсомолец Н. Сергин йолташ-шамыч. Фото М. Димитриевскийын.

Сеҥымаш—тыршымаште

Мый тиде колхозышто председательлан 1939 ий гыч ыштем. Мыйын пурымем годым колхозышто ситыдымашым шотленат от пытаре ыле, шоналтемат—чонемланат йӧсын чучеш ыле: озанлыкыште порядок уке, шоналтыме семын кучылташ имне ӱзгар ок сите, кандрам, тӱрлӧ кӱлеш у арверым кечывалым тул денe кычалат гынат от му,—чыла тидым кӱчык жапыште корандаш кӱлын. Пале: ситыдымаш-шамыч дисциплина шолдыргымо дене, большевистски вуйлатен моштымаш уке дене лийын.

Мыланем первояк правлений членшамычым пашашке тарватен моштен, комсомольский организацийым активный пашашке шупшаш да нунын чапле инициативыштым поддерживатлаш. Ондакше председатель колхозник-шамычым мушкындо дене лўдыктыл „ыштыктен" гын, мый колхозник-шамыч дек тыге подходитлен ом ул да тугай койышым омат йӧрате.

Талук коклаште колхозын ончык каймыже кугу. Ме шкенан сай порядкан озанлыкна дене, знатный еҥна-шамыч дене, культурна дене моктанен кертына. Мошто шочыктымо кукшӧ шурнына, пайдан ферма-шамычна, чевер олма садна, лўшкалтше пакча саскана, ызгалтше мӱкш отарна — чылажат кумылым нӧлтышӧ паша кеч кӧмат куандара!

Пашаште тыршымаш кӱлеш, сеҥымаш шкеак ок тол, сеҥымаш—тыршымаште.

И. Семенов,
колхоз председатель.

САДЕР ЛОҤГАШТЕ

Мӱй пушым лукшо сад покшечын,
Ужар посто гай олык гоч,
Йорга яндар памаш воктечын
Йоҥгалте мур—мотор моткоч.

Мурен, устан шокта кӱслежым
Улан колхозын садовод.
Кӱслен йоҥгалтше сылне семжым
Шижде нигат киен ок код.

Мурлекме верыш ончалат гын,
Ужат поян мотор верлам:
Мӱндӱркӧ кече ден волгалтын
Шогат саскаҥше садерла;

Шолдра олман садер вoктене
Лӱшка лӧза пакча саска,
Туштак пӱяже кол ден темын,—
Чылаланат шӱлаш ласка.

Кузе ок йоҥго сылне семже,
Кузе от шокто кӱслемат,
Тыгай уланше колхоземже
Куандара вет кеч кӧмат!

Осмин Йыван *ден* **Шадт Булат.**

Садовод А. П. Петров йолташ колхоз председатель Семенов йолташлан кечышудым ончыкта.
Фото М. Димитриевскийын.

Снимкыште: колхозын водоемжо.
Фото М. Димитриевскийын.

Ончыл комсомольский организаций

Моркинский район Молотов лўмеш колхоз пелен комсомольский организацийым 1939 ийыште организоватлыме. Кызыт тиде организацийыште 19 комсомолец, нунын кокла гыч 11 ӱдыр.

Комсомольский организацийын секретарьже В. П. Стрелков йолташ шке пашажым моштен организоватлен. Кажне комсомолецын пумо пашам шуктымыжым эреак терга. Шкеже хозяйственный частым вуйлатышылан, учетчиклан, кассирлан ышта. Тудак Шалинский сельсоветысе агитколлективын вуйлатышыже.

— Мый,—манеш Стрелков йолташ,—паша шуко манын ӧрмаш уке. Кеч могай пашамат уло кумыл дене ыштет гын велэ, чаплын шукталтеш. Пашам шукташлан лийын, ме чыла комсомолецым мобилизоватлена, ик комсомолецат жапым яра ок йомдаре. Производственный паша дене пырляк тӱрлӧ поручений жапыште шуктат.

Стрелков йолташын мутшым комсомолец-шамыч шке пашашт дене оправдатлат. Колхозын кеч могай паша участкыштыжат чапле примерышт рашак коеш. Теве комсомолка Иванова Магдалина, М. Егорова тӱредмаште паша нормыштым 200 процентлан темат. Тыгай чапле примерым ончыктышо комсомолка да комсомолец-шамыч шукын улыт.

— Мемнан колхозысо комсомолецшамыч,—маныт колхозник-шамыч,—колхозым пеҥгыдемдышаш верч, колхозым уланым ыштышаш верч кучедалмаште шке лўмыштым огыт волто. Кеч могай пашашке ит ончал—чыла вереат комсомолец-шамыч примерым ончыктат.

УЛАҤШЕ КОЛХОЗ

(ОЧЕРК)

Кече кукшӧ кӱзен, яндар кава гыч онча. Ме корем йымач йогышо энгерым вончен, йолгорно дене кугорык серым кӱзымек, ончылнына сад коклаште койшо ялым ужна; иктаж кум минут гыч уремыш пурышна. Уремыште шып. Канде мӱкш омарта гай у пӧртын омсаж деке шумеке гына, ик агутан муралтыш. Саде пӧрт гыч лекше, кечеш куйын шемемалше, еҥым вашлийна.

— Правленийыштыда улыт?

— Улыт, улыт. Пурыза.

Пӧрт омсам почна—вашт тарешна ош халатым чийыше ӱдрамаш, роза гай чурийан азам нумалын лектe. Почмо омса гыч ме ойлен моштыдымо йытыра йоча яслым ужна.

— Правленийже тиде огыл улмаш?

— Тиде йоча ясле. Вес омса гыч пурыза,—мане саде ош халатан ӱдрамаш.

Ик минут гыч ме пеледыш вузык коклашке, але марте мемнан уждымо, Молотов лўмеш колхоз правленийыш пурен, колхоз председатель Илья Семенович дене палыме лийна.

Семенов йолташ мемнам пеш шокшын вашлие.

Колхозын поянлыкшым ончен савырнымеке, мемнам колхозник Иванов йолташ деке квартирыш нангаяш завхозлан кӱштыш.

Теве мемнан квартир. Пӧрт кӧргӧ оласе семын ышталтын. Ик манаш, моткоч мотор.

Тыште мемнам моткоч чаплын ончышт.

— Ме,—манеш оза вате,—пеш чаплын илена. Тау Сталин йолташлан! Шукерте огыл трудоденьлан 20 грамм дене ӱйым, 15 грамм дене мӱйым пайлен улына. Адак вашке пайлена...

Тунам мемнан чон кузе куанымым кызыт ойлен моштaшат ок лий. Кунам от куане? Тиде колхозын улаҥмыжым ончен, чылан ат йывыргат!

... Теве идым. Тыште двигатель установитлалтын. Тудо сложный молотилкым, кок пуалтыме машинам да ик триерым пӧрдыкта. Паша чылажат механизироватлалтын.

Идым воктене кугу пӱя. Серыште пожарный машина кече ваштареш йылгыжын шинча. Пӱяште лудо ден комбо-шамыч ийын коштыт. Куш ончалат, тушто ару тӱсым ужын куанет. Куш ончалат, тушто порядок, чыла стройка, чыла ӱзгар шке верыштыже; чыла тале уш дене да мастар кид дене ышталтыныт. Леваш йымалне шем лак дене чиялтыме иктаж 40 орва ряд дене шындылме. Теве пӱя воктене апшаткудо. Тудын ончылныжо ышген гына пытарыме пуалтыме машина. Молотов лўмеш колхозын мастарже-шамыч моло колхозланат тыгай пуалтыме машинам ятыр ыштен ужаленыт.

Складыш пурет—туштат поянлык: тарандас-шамыч йылгыж гына шогат—шич да кудал. Тыште, мом шке ыштен лиеш гын, еҥ дек сӧрвален огыт кай, а шке тудым ыштен ужалат. Тыштак оралтен-оралтен ишкеш сакыме имне кычкыме ӱзгар шинчалан перныш.

— Ала кычкыме ӱзгарымат ыштеда?—йодына ме.

— Уке. Тидыжым ме запаслан налын опteна,—манеш Семенов.

— Ӱмаште тарандасым, орвам, веялкым ыштен 49 тӱжем теҥге доходым налына, тений 129 тӱжем теҥге доходна лийшаш,—манын председатель Семенов моктана. — Колхозыштына чылаже 24 тӱрлӧ машина. Вет тиде каласаш гына куштылго. А шоналтен ончет гын, тиде—пеш кугу сеҥымаш. Тидын дене ме моктанена, ончыкыла эше кугу сеҥымашым ыштышаш верч тыршена. Тидлан мемнан чыла условийна уло. Колхозыштына кум коммунист, латиндеш комсомолец да витле стахановец. Тиде—пеш кугу вий.

Теве пакча саска кушмо сылне верыш миен пурышна. Пакча покшеч канава мучко пӱясе вӱд йоген вола. (Колхозын чылаже куд пӱяже — ерже уло). Пакча саска — помидор, кияр, ковышта да тулеч молат, ойлен моштыдымын чаплын шочыныт.

— Тений,—манеш Семенов йолташ, — помидорна кум тонн утла лекшаш. Тыгак олмамат тынарымак погена. Пакча саска трудоденьлан шуко логалеш. А пырчан культурым трудоденьлан куд килограмм деч шагал огыл пайлена. Ӱмашсе кок килограмм гыч гына логалын.

Теве олма сад. Олма-шамыч кече вашеш йошкаргын койын кечат. Олмапушамыч коклаште сортовой шыдаҥ шӧртнялгын койын, рӱпшалтын шога.

Олма сад гыч лектын, кумда пасум шергылгарен, чапле шыдаҥым талын авалтен тӱредше машина деке каяшна. Тыштыже гын, путыракат сылне.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Китайыште военный действий-шамыч

Южный Китайыште

Гуанси провинцийын западный ужашыштыже, Лунчжоу деч западыштырак, 17 ден 18 августышто японский войска-шамыч китайский позиций-шамычым атаковатленыт. Китаец-шамыч виян сопротивленийым ыштеныт. Японец-шамычлан исходный позицийлашке чакнен каяшышт логалын.

Хайнань островын северный ужашыштыже Дин'ань районышто китайский ден японский войска-шамыч коклаште бой-шамыч лиедат. Тиде районышто китайский командований местный населений кокла гыч 3 тӱжем еҥым утла мобилизоватлен. Шукерте огыл японец-шамыч тиде районысо яллашке икмыняр рейдым ыштеныт. 500 еҥ утла ялысе илыше-шамычым пуштмо.

Центральный Китайыште

Хубэй провинцийыште 15 августышто Аньцин районысо Янцзы энерыште китайский артиллерий японский военный кораблым чот локтылын.

* * *

Эртыше кок кече жапыште японский авиаций Чунциным кум гана бомбардироватлен. Тенгече 87 японский самолет кок группа дене Чунциным бомбардироватленыт. Икмыняр районлаште зажигательный бомбым кудалтыме. Олаште ныл вере пожар лийын. Центрыште шуко калык илыман икмыняр квартал-шамыч йӱлаш тӱҥалыныт. Шукерте огыл лийше бомбардировка деч вара гына ыштыме шӱдӧ дене лачугым да бамбук дене ыштыме омашым пытарыме. Бомбардировка дене икмыняр учреждений, иностранный корреспондент - шамычлан улшо гостиница, кушто иностранный телеграфный агентство-шамычын бюрошт лийын, энгекыш логалын.

27 японский самолетан кумышо группа Сычуань провинцийысе ятыр олалам бомбардироватлен.

Сычуань провинцийыште мирный да аралалтдыме ола-шамычым японец-шамычын пеш виян бомбардироватлымышт нерген „Дагунбао" газета тыге воза: „Японский самолет-шамычын налетышт нимогай результатым огыт пу. Нуно войнан исходшым огыт решатле.

Пытартыш кум тылзе жапыште японец - шамыч Чунциным да тудын окрестностьлажым 38 гана бомбардироватленыт. Тиде жапыште лийше налетлаште 3.300 самолет участвоватлен, нине самолет-шамыч 2.500 тонн бомбым кудалтеныт. Туге гынат, японец-шамыч нимогай результатышкат шуын огытыл. Японец-шамыч тиде налетлаште 68 бомбардировщикым да 441 летчикым йомдареныт".

20 август. (ТАСС).

Брюссельым бомбардироватлымаш

Берлин, 20 август. (ТАСС). „Кельнише Цейтунг" газета 18 август вашеш йӱдым Брюсселым бомбардироватлымашын подробностьшо нерген увертара.

Английский самолет-шамыч олан центрышкыже икмыняр бомбым кудалтеныт. Икмыняр пӧрт шаланен. Южо кварталысе пӧртлаште чыла окна янда пудырген. Населений кокла гыч шуко еҥ колен да сусырген. Тыгак ола вокенсе ялла гыч олаш пазарыш толшо кресаньык-шамыч коклаштат сусыргышо-шамыч улыт.

Бомбардироватлыме верыш специальный спасательный команда каен. 7 колышым да 20 еҥым чот сусыргышым мумо.

Рвач ден летун-шамычлан пенгыде мерым ыштыман

Ленин-Сталин партий да Советский правительство колхоз-шамычын пеледалтмышт верч, колхозник-шамычын благосостоянийышт верч кажне кечын тыршат да нунылан кушкашышт да пенгыдемашышт кӱлеш условий-шамычым пуат.

Садлан колхозник-шамыч ончылно тыгай задача-шамыч шогат: артельный озанлыкыште пашам честно ышташ, колхозный собственностьым аралаш, паглаш. Но тидым посна колхозник-шамыч начарын шуктен толыт.

„Пеледыш" колхозын членже (Ново-Тор'ъяльский район) П. Н. Чемеков йолташ шурно погымо жапыште шке озанлыкыштыже гына пашам ыштен. Тиде жапыште колхозник-шамыч моткоч чапле уржам тӱредыныт. „Тӱредаш пеш йӧсӧ, туп корштa",—манын амалым ыштен, Йошкар-Олашке лектын ошкылын. Чемеков йолташ тиде кӱчык жапыште Йошкар-Олаштат паша ышташ ятыр верышке пурен, но тужечынат кок-кум кече гыч лектын куржын.

Тиде колхоз гычынак Н. М. Шабалин йолташ „колхозышто мланде пеш кугу, паша ышташ шуко логалеш",—манын вес колхозышко илаш кусен. Тудо ик ий жапыште ныл колхозышко шуын.

Тыгак „Кугу - Памаш" колхозын (Куршенерский сельсовет) колхозникше Г. Шабалин, „Памашвал" колхозышто М. В. Ягодаров 13 августышто аракам йӱын, урем вокτен мурым мурен коштыныт. А нине колхозлаште тӱредаш эше ятыр уло. Тыгай факт-шамычым ятыр ужаш лиеш, но нине ситыдымаш-шамычым пытараш колхоз-шамыч решительно огыт кучедал.

Рвач, летун, його колхозник-шамычлан пенгыде мерым ыштен, колхозым умбакыжат пенгыдемдыман.

Толстухин.

5-ше номеран детский садысе йоча-шамыч Орешко лӱмеш комсомольский садышке прогулкыш лектыныт.
Фото М. Чуршуковын.

У тунемме ийым сайын вашлиеш

У тунемме ийыште Сотнурский средний школышто (директор Голубкин йолташ) 500 утла йоча тунемаш тӱҥалеш. Тиде коллективым вашлияш школа шукертак ямдылалт шуын. Тунемме зданийым, партым, пӱкеным да классный доска-шамычым чиялтыме. Угычын 25 партым, 3 шкафым, 5 ӱстелым, 20 пӱкеным, 5.726 тенгеаш учебно-наглядный пособий ден литературым налме.

Ямдылалтмаште Сотнурский сельсоветат кугын полшен, тудо 619 кубометр пум чодра гыч луктын да пӱчкеден оптен.

Тиде школым кызыт правительственный комиссий „хорошо" оценка дене приниматлен.

И. Иванов.

Кум матч

Кодшо кечылаште Йошкар-Оласе „Динамо" спортивный обществын юный футболистше-шамыч Казань оласе „Азот" да Чебоксар оласе „Спартак" команда-шамыч дене модыныт. Модмаште „Динамо" команда „Азот" команда деч 2:1 счет дене да „Спартак" деч 3:0 счет дене модын налын.

20 августышто динамовец-шамыч Горький оласе „Водник" командын юный футболистше-шамыч дене модыныт. Модаш йӧсӧ лийын: йӱр лийме дене мланде лавырген, адак динамовец-шамычын ноймашышт койын. Садлан нуно тиде вашлиймаште „Водник" командылан 0:3 счет дене модын колтеныт.

Ив. Литвин.

„ДЖАНГАР" ЭПОСЛАН 500 ИЙ ТЕММЫМ ПАИРЕМЛАШ ЯМДЫЛАЛТМАШ

Тений 6-шо сентябрьыште калмыцкий калык шкенжын йӧратыме „Джангар" эпосшылан 500 ий теммым палемда. Кызыт тиде кечым палемдашлан калмыцкий калык веле огыл, пӱтынь советский калык ямдылалтеш.

Тидлан ямдылалтмаш мемнан республикыштат виян кая. „Джангар" эпосын ужашыже-шамычым марий йылмыш поэт-шамыч Макс Майн, В. Элмар да Ан. Бик кусарат.

Шадт Булат.

Юнкор-шамычын серышышт почеш

Тений 1 августышто юнкор В. Соколов йолташ „Рвезе Коммунист" газета редакцийышке „Членский взносым жапыште огыт тӱлӧ" вуймутан заметкым колтен ыле. Ме тиде заметкым ВЛКСМ Ново-Тор'ъяльский райкомыш тергаш колтышна. Кызыт райком тыге увертара: терген налмеке, заметка чыныш лектын. Членский взносым жапыште тӱлыдымӧ-шамычлан мера ыштaлтын.

* * *

Юнкор Л. Иванов йолташын Старо - Юледурский агитколлективын пашам начар ыштымыже нерген возымо заметкыжым ВКП(б) Куженерский райкомыш колтенна ыле. Заметка чыныш лектын. Агитационно-массовый пашам саемдымаште полышым пуашлан ВКП(б) райкомын инструкторжым Конаков йолташым колтымо, манын райком увертара.

* * *

„Оборонно-массовый пашам саемдыман" вуймутан В. Вайшев йолташын заметкыжым ме ВКП(б) Сернурский райкомышко мерым ышташ колтышна. Кызыт райком тыге увертара: заметка чыныш лектын. Оборонно - массовый пашам саемдышашлан ВКП(б) райком пенгыде мерым ыштен.

ХУЛИГАН-ШАМЫЧЛАН МУЧАШ ШУЫН

СССР Верховный Совет Президиумын 10 августышто лукмо Указше тыгыде шолыштмашлан да хулиганствылан пенгыде мерым ышташ требоватла. Тиде Указ кызыт илышыште пурталтеш. Ынде хулиган-шамычлан мучаш шуын.

Пытартыш жапыште Йошкар-Оласе милиций хулиган-шамычын пашаштым утларак вашке терген налын, материалым судебно-следственный органышке колташ тӱҥалын.

Хулиган да тыгыде шолыштмаш ваштареш кучедалмаште комсомол кугу полышым пушаш. Туге гынат, южо комсомолец-шамыч шкеак хулиган да тыгыде шолыштмашке логалыт. Теве Йошкар-Олинский лесхозын слесарьже комсомолец В. В. Денисов ятыр жап годым хулиганитлен коштын, шагал огыл ен-шамычым кырен. Йошкар-Ола милиций Денисовым хулиган пашажлан кызыт судышко пуэн. Але Мебельный фабрикыште ыштыше комсомолец Г. А. Ильинскийым налаш. Тудо кок ий наре эреак шолыштын коштын, а мебельный фабрикысе первичный комсомольский организаций Ильинскийын тыгай намыс пашашлан, ленинский комсомолын лӱмжым шӱктымыжлан, тудым тюрьмашке петырыме деч ончыч, нимогай мерымат ыштен огыл.

Хулиган-шамыч ваштареш пенгыде кучедалмаш лиеш ыле гын, Марийский АССР Наркомземын бухгалтерже И. В. Головин домохозяйка Беляева йолташым огеш кыре ыле да судышкат огеш верешт ыле. Кӱшнӧ ончыктымо факт-шамыч гыч рашак пале: але хулиган-шамыч ваштареш кучедалмаш начар.

Первичный комсомольский организаций-шамыч ончылно кызыт пешак кугу задача шога. Хулиган да шолыштмаш ваштареш решительно кучедалаш, комсомолышто тыгай намыс факт-шамыч иктат ынже лий.

Вас. Мих.

Отв. редакторын заместительже—В. М. БОРИСОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИЙ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнат 69—70, № телефона 90.
Э958 Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.